

Hoe volgen we de ontwikkeling van leerlingen? (2)

Leerlingvolgsysteem in de praktijk

Van het TNO verscheen een artikel over hoe leerlingvolgsystemen (lvs'en) er uit zouden moeten zien (KVLO blad nummer 6 van 2011) en zij kwamen met aanbevelingen. Hoe zijn de ontwikkelingen sindsdien? In dit artikel komt een voorbeeld aan de orde hoe wij leerlingen willen volgen bij ons op school. We staan stil bij de administratieve verwerking van gegevens in de les LO.

Door: Maarten Massink

Deze artikelenserie is geschreven met de bedoeling een voorbeeld te laten zien hoe een school probeert gegevens te registreren en te gebruiken voor een lvs. Dit is een persoonlijk relaas van een zoektocht naar hoe we ook kwaliteit van bewegen kunnen bijhouden.

Ontwikkeling volgen

In het bewegingsonderwijs zijn er mogelijkheden gegevens over de ontwikkeling van

leerlingen te verzamelen en door te geven binnen de vakgroep. Op mijn school (OSG de Meergronden) doen we ervaring op met opslaan en overdragen van informatie over leerlingen. Hierbij willen we de deelnameniveaus in verschillende bewegingssituaties van leerlingen betrekken om de ontwikkeling van leerlingen te volgen. Mijn collega Cindy Didden heeft hierover in LO 6 van 2011 een artikel geschreven.

Beweeggedrag kwalitatief

Wat het bewegen betreft zoeken we een manier het beweeggedrag van leerlingen in kwalitatieve zin te volgen. Voor het duiden van beweeggedrag hanteren we rubrics in een vierpuntschaal afgeleid van het basisdocument VO. Het basisdocument is volgens SLO eigenlijk bedoeld als instrument om de kwaliteit van het programma van de vakgroep te meten. Op onze school gebruiken we het tevens om het deelnameniveau van leerlingen te bepalen in door ons gekozen en omschreven bewegingssituaties (kernactiviteiten). Deze gegevens worden verzameld door en met de leerlingen zelf.

Het registreren van de deelnameniveaus van leerlingen over een langere periode is interessant en nodigt uit iets te zeggen over de ontwikkeling van leerlingen en de resultaten van de (school)aanpak. Leerlingen kunnen op grond hiervan in aanmerking komen voor extra aandacht/begeleiding.

Iedere periode wordt gewerkt aan onderdelen van het programma. Dit wordt afgesloten met een deelnameniveauregistratie voor rapportage. Deze gegevens willen we automatisch opslaan en gaan gebruiken bij overdracht van leerlingen binnen school. Hierdoor wordt de administratieve last terug-

Ontwikkeling volgen in bewegingssituaties

Ontwikkeling volgen in spelechte situaties

gebracht. De beschrijving van de deelname-niveaus moeten bijdragen aan de duidelijkheid voor leerlingen, ouders en collega's. Vooral het gebruik van rubrics ondersteund met beeldmateriaal maakt het *doorzichtig* voor leerlingen en docenten en geeft didactische ondersteuning in het leerproces.

Gewicht, talent, schooluitval en bewegnorm

Naast 'bewegen' (lees bewegnorm) worden door TNO ook andere thema's genoemd. Het bijhouden van gewicht en lichamelijke fitheid, het registreren en doorverwijzen van talent en het signaleren van schooluitval. Binnen je vakgroep en school kun je de discussie voeren waar je aandacht aan wilt besteden. Er zijn raakvlakken met ons vak. Sommige scholen doen binnen LO aan gewichtscntrole en het meten van lichamelijke fitheid in een lvs. Hiervoor zul je zeer zorgvuldige protocollen moeten opstellen en wellicht samenwerking moeten zoeken met het mentoraat, het Zorg Adviesteam, de schoolarts/GGD.

Daarnaast kunnen LO-docenten beweggedrag tijdens en na schooltijd kwantitatief bijhouden in relatie tot de bewegnorm. Dit kan met scores op vragenlijsten over deelname aan schoolactiviteiten (toernooien), en beweegtijd na school, al dan niet bij clubs of verenigingen. Een aantal van vragenlijsten zijn in ontwikkeling. Zie ook www.testjeleefstijl.nl

Contact:

m.massink1@upcmail.nl

Tabbladen in Excelbestanden

Op OSG de Meergronden is een aantal docenten een paar jaar geleden gestart met het bijhouden van meerdere gegevens van leerlingen. Er is systeem in ontwikkeling, dat steeds meer vorm krijgt. In ieder geval willen we aanwezigheid, deelnameniveaus (beweeggedrag in kwalitatieve zin), attitude (sociale vaardigheid), absolute meetgegevens en de sportdeelname bijhouden.

Per klas is per rapportperiode een overzicht gemaakt met zes tabbladen. Er zijn in een schooljaar drie rapportperioden. Dit zijn de zes tabbladen (zie voor een voorbeeld website van de kvlo: kvloweb.nl):

1 Aanwezigheid

Hierop wordt de absentieregistratie van leerlingen bijgehouden. Tevens is dit voor de docent een overzicht van welke activiteiten er gedaan zijn op welke datum op welke

locatie (zaal). Blessures en te laat komen worden hierin geregistreerd. Percentage aan- en afwezigheid wordt automatisch doorberekend. Bij een bepaald percentage volgt een gesprek met de leerling en worden maatregelen genomen. Het absentiepercentage wordt automatisch getransporteerd naar het tabblad totaal dat een overzicht geeft van relevante gegevens. Deze gegevens kunnen een rol spelen bij het registreren en *aanpakken van schooluitval*.

2 Niveau

Op dit tabblad wordt met een vierpuntschaal bijgehouden wat het deelnameniveau is van de leerling. Dit is gekoppeld aan een kernactiviteit- en een niveaubeschrijving.

De profielbeschrijvingen maken duidelijk wat het niveau van deelname is. Dit is ook via Excel te koppelen aan een rapportagesysteem waarin de cijfers 1 tot en met 4 worden omgezet in een rapportage. Dit kan zijn met een a,b,c, d of een o-v-rv-g (normerend). De weging van de verschillende onderdelen kan in een formule worden aangepast zodat de formulering voor het rapport door Excel automatisch wordt uitgerekend na het invullen van het deelnameniveau. Over de formulering en weging maak je binnen de vakgroep afspraken. Op het tabblad kan met aanklikken van de activiteit een link worden gemaakt met de niveaubeschrijving of met filmbeelden die staan op de SLO-site. Zie: www.basisdocumentinbeeld.slo.nl, klik op basisdocument in beeld, Bewegen verbeteren, schoolvoorbeelden, korfbal.

Directe link naar filmbeelden:

[http://basisdocumentinbeeld.slo.nl/player/Schoolvoorbeelden/Bewegen%20verbeteren/Spel%20\(SVB\)/Doelspelen/Korfbal/Klas%202%204%20tegen%204%20D.mp4](http://basisdocumentinbeeld.slo.nl/player/Schoolvoorbeelden/Bewegen%20verbeteren/Spel%20(SVB)/Doelspelen/Korfbal/Klas%202%204%20tegen%204%20D.mp4) >>

Korfbal ik ...

1	loop (wandel) mee met spel of sta stil en speel de bal ongericht weg, kom niet tot doelpoging, loop bij balverlies niet naar tegenstander, maar blijf staan.
2	loop vrij, vang makkelijke ballen, neem overzicht en speel de bal gericht over, doel af en toe als er ruimte is, loop bij balverlies naar tegenstander voor dekking.
3	loop vrij op snelheid, vang snel gespeelde ballen en speel gericht over met 1-2-combinatie, doe regelmatig snelle doelpogingen, loop bij balverlies naar tegenstander voor dekking en blijf deze volgen.
4	loop vrij met versnellingen, vang moeilijk aangespeelde ballen, speel gericht op 1-2-combinatie, doe vaak snelle (doorloop- en afstand) doelpogingen, speel dienstbaar, loop bij balverlies naar tegenstander, volg deze en onderschep vaak ballen.

Ik coach anderen tot beter spelen

Niveaubeschrijving schoolvoorbeeld 1

Klas 1 korfbal

Spel: 4:4 in een vak met recht van aanval halen aan de zijlijn.

Accent: tempo leren lopen met duurloop, accent op volhouden.

Eindbeoordeling: tempo leren telt 2x, afstand telt 1x.

Niveaubeschrijving schoolvoorbeeld 2

Klas 1 duurlopen

Duurloop van 12 minuten op een 200m. baan.

De beoordeling voor het deelnameniveau voor de periode wordt automatisch getransporteerd naar het overzichtsveld (tabblad totaal).

Tempo lopen Ik ...	
1	heb lopen en wandelen meerdere keren afgewisseld.
2	loop zonder wandelen maar met grote tempowisselingen (meer dan 10 sec./ 200m).
3	loop in constant tempo met geringe tempowisselingen (minder dan 10 sec./ 200m).
4	loop in constant tempo zonder tempowisselingen (minder dan 5 sec/ 200m).

Afstand klas 1	
1	Jongens: < 1800 m Meisjes: < 1600 m
2	Jongens: > 1800 m Meisjes: > 1600 m
3	Jongens: > 2100 m Meisjes: > 1800 m
4	Jongens: > 2400 m Meisjes: > 2000 m

3 Attitude

Op dit tabblad vinden we algemene categorieën die met werkhouding te maken hebben: inzet (zelfstandigheid werken), organisatie en samenwerking. Hier volgt een voorbeeld van de niveaubeschrijving bij samenwerking.

Leerlijn samenwerken

Deze gegevens kunnen worden gebruikt bij het volgen van de sociale ontwikkeling van leerlingen. Hoewel hier niet een direct verband is met één van de vier doelen van het beleidskader (zie vorig artikel in LO 9, 2013), is informatie over werkhouding wel belangrijk in de praktijk voor docenten LO. Zij geven vaak veel aandacht aan de werkhouding van leerlingen. Wellicht is er hier een verband met tijdig registreren van schooluitval.

4 Absoluut

Op dit tabblad kunnen absolute meetgegevens vermeld worden die door de vakgroep van belang zijn om te vermelden in een lvs. Het kan hier gaan om gegevens als gewicht, lengte, BMI, resultaten van fitheidstesten als coopertest, shuttleruntest of eurofittest. Ook gegevens als het hebben van een zwemdiploma kunnen hier worden vermeld. De vakgroep kan kiezen welke items worden doorgezet naar het overzichtstabblad.

5 Sportdeelname

De bedoeling van dit tabblad is de sportdeelname van de leerling bij te houden zowel binnen school als daarbuiten. Hierop kan worden bijgehouden hoe vaak leerlingen meedoen aan sporttoernooien binnen school of daarbuiten. Het bijhouden van deze administratie kan leerlingen hierop attenderen en ze stimuleren hieraan deel te nemen. Wij hebben op school een toernooiverplichting waarbij leerlingen in de bovenbouw aan minimaal een toernooi

Samenwerken

O	Ik toon geen initiatief om een groepje te vormen. Ik lever geen bijdrage aan het team (passief), ik wil alleen of met mijn vriend/vriendinnetje samen.
V	Ik maak vaak deel uit van hetzelfde groepje, maar ik kan ook samenwerken met leerlingen die de docent aanwijst. Ik speel meer gericht op winnen (resultaat), dan op de wijze waarop (samenwerken).
RV	Ik vorm op eigen initiatief een groepje van wisselende samenstelling en richt mij op anderen om samen met alle anderen een resultaat te maken/verbeteren.
G	Ik maak deel uit van een groepje met verschillende niveaus. Ik betrek anderen door ze positief te coachen en ik pas mijn spel aan zodat mijn teamgenoten beter in het spel komen. Ik coach anderen tot beter spelen.

van hun keuze deelnemen. Veel leerlingen kiezen meerdere toernooien. Dit tabblad is gericht op het registreren van deelname aan

sport op club of vereniging. Met de leerlingen vullen we in hoe vaak ze trainen of aan sport-en-bewegen doen in de week.

Werkhouding

6 Totaal

Het laatste tabblad is de verzamelstaat van de vorige tabbladen. Hier wordt door celverwijzingen alle relevante informatie verzameld per periode.

In één oogopslag zijn de aspecten zichtbaar waar je als vaksectie/school voor kiest:

- de aanwezigheid van de leerling (registratie van schooluitval)
- kwaliteit van beweeggedrag (deelname-niveaus over meerdere periodes)
- werkhouding/attitude (sociale vaardigheid over meerdere periodes)
- absolute meetgegevens (gewicht, lichamelijke (fitheid)kenmerken, score op fitheidstesten)
- deelname aan bewegen en (school)sport in de vrije tijd (beweegnorm).

Het voordeel van deze manier van registreren is dat gegevens, zoals absentie en niveau van deelname, die een docent normaal in zijn les LO administreert, automatisch worden gekoppeld aan een overzichtsveld (tabblad totaal). Het wordt mogelijk leerlingen te volgen op door de vakgroep bepaalde aspecten. Bovendien worden deze gegevens gekoppeld aan een rapportage. Dit is voor docenten aantrekkelijk uit oogpunt van effectiviteit. Je hoeft de gegevens maar één keer in te vullen.

Samenvattend

In deze twee artikelen is een voorbeeld geschetst hoe wij op school er naar streven leerlinggegevens bij te houden. Als je als vakgroep LO gegevens wilt bijhouden van leerlingen zul je met elkaar af moeten spreken wat je wilt bijhouden en waarom. De gegevens kunnen aanleiding zijn tot sport- en beweeginterventies waartoe je binnen school een aanzet kan geven. Daarbij maak je gebruik van gegevens verzameld in de lessen LO. In een Excelbestand wordt automatisch een koppeling gemaakt tussen informatie die gebruikt kan worden voor een lvs en voor een rapportage. Het is taak voor de vakgroep LO en de school te bepalen welke informatie zij willen opslaan. Dit zal mede afhankelijk zijn van de vakvisie van de vakgroep LO.

Een voorbeeld van dit lvs is te zien op kvlweb.nl

Foto's: Hans Dijkhoff ◀